

Soud: ČR musí převzít Ukrajince, kterým udělila dočasnou ochranu jiná země

ceska-justice.cz/2023/10/soud-cr-musi-prevzit-ukrajince-kterym-udelila-docasnou-ochranu-jina-zeme

2. října 2023

2.10.2023

Politika

Stát musí udělit dočasnou ochranu Ukrajincům, kterým ji už udělila jiná země. Postup nemá oporu ve směrnici, ale stát nemůže odepřít ochranu proto, že směrnice situaci neřeší, uvedl Krajský soud v Brně. Jiný názor Nejvyššího správního soudu má za nepřiléhavý. Také ministerstvo vnitra se brání: Ukrajinci nemohou lhát a libovolně měnit stát, pod jehož chtějí být ochranou. Kapacity pro příjem jsou plné. Jenže státy Evropské unie se tak dohodly.

Rozdílné rozsudky, opačná stanoviska a právní názory zastávají české soudy a instituce v případech Ukrajinců s mezinárodní ochranou z jiné země, kteří poté žádají o ochranu v České republice. Případy odmítnutých Ukrajinců s ochranou z Polska nebo Rakouska skončily jejich žalobami na ČR a stížnostmi Ukrajinců u českého veřejného ochránce práv.

U veřejného ochránce práv si například stěžovala Ukrajinka s dcerou, které české vnitro odňalo českou ochranu, neboť ji před tím měla v Polsku. Podle veřejného ochránce práv tak český stát činí neoprávněně.

Úplný záznam o stížnosti ze 17. srpna 2023 je zde.

Stejně rozhodl Krajský soud v Brně v případě odejmutí ochrany Ukrajince, která byla už registrovaná k ochraně v Rakousku. Ministerstvu vnitra soud nařídil řízení o odejmutí zastavit. Úplný rozsudek z 31. srpna 2023 je zde:

Totožný názor jako samosoudce Martin Kopa z Krajského soudu v Brně, totiž že Ukrajinci se mohou k dočasné ochraně registrovat postupně v několika zemích, zastávají Městský soud v Praze a

veřejný ochránce práv. Senát Nejvyššího správního soudu pod vedením Karla Šimky nebo Krajský soud v Českých Budějovicích a ministerstvo vnitra jsou přesvědčeni o opaku.

Ukrajinka s ochranou v Rakousku žádala v ČR

V rozsudku jde o případu Ukrajinky, které udělilo dočasnou ochranu Rakousko. Ukrajinka poté požádala o ochranu v ČR. Když si statut prodlužovala, ministerstvo vnitra přišlo na to, že už je v registru evidovaná v Rakousku: „Zjistil, že žalobkyni už ke dni 28. 3. 2022 – tedy před podáním žádosti v Česku – udělilo dočasnou ochranu Rakousko. Z toho dovodil, že žalobkyně uvedla v tiskopisu české žádosti nepravdivé informace.“ Proti jí vnitro dočasnou ochranu odňalo. Ukrajinka české ministerstvo vnitra zažalovala.

Válka na Ukrajině podle expertů jen tak neskončí Foto: Manhai/Flickr

Uvedení nepravdivé informace není důvodem pro odmítnutí dočasné ochrany respektive směrnice takový důvod nezná. Proto se Krajský soud v Brně převážně zabýval druhým důvodem odmítnutí. Tedy faktem, že Ukrajinka byla k dočasné ochraně registrovaná už v Rakousku. Vnitro ji ochranu odňalo podle vnitrostátní úpravy.

Vnitro: Směrnice EU vůbec nepočítá s více ochranami

Podle ministerstva vnitra, které je v případě žalováno, směrnice o dočasné ochraně vůbec nepředpokládá, že by osoba se statutem dočasné ochrany v jednom členském státě mohla tentýž status získat v jiném členském státě. Proto obsahuje článek 11, podle kterého musí státy převzít osobu s ochranou zpět, pokud se nezákonně ocitne v jiné zemi, uvedlo ministerstvo s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterého si Ukrajinci mohou zvolit stát, kde požádají o dočasnou ochranu, ale poté ho už nemohou měnit.

Dokumenty, na které odkazuje žalobkyně, nejsou podle vnitra právně relevantní. Jde o stanoviska Komise, která však unijní právo nevykládá, to činí pouze Soudní dvůr EU.

Krajský soud v Brně dal ministerstvu vnitra za pravdu v tom, že směrnice o dočasné ochraně tuto situaci neupravuje. Podle brněnského soudu to ale neznamena, že stát má právo dočasnou ochranu odepřít. „Žalovaný má do jisté míry pravdu v tom, že směrnice o dočasné ochraně neupravuje postup členských států, jestliže o dočasnou ochranu požádá občan Ukrajiny, který o ni již požádal v jiném členském státě, resp. pokud mu ji jiný členský stát dokonce udělil,“ uvedl Krajský soud v Brně. „To však podle soudu neznamena, že jednotlivé členské státy mohou ve vnitrostátním právu přijmout úpravu, která v této situaci umožňuje vyloučit z dočasné ochrany člověka, který by jinak splňoval podmínky pro její udělení,“ dodal brněnský soud.

„Udělení dočasné ochrany v jiném členském státě EU opět podle unijní úpravy není důvodem pro její odepření,“ uvedl soud doslova.

Praha v. České Budějovice

Podle Krajského soudu v Brně na věci nic nemění, takovou žádost o ochranu považuje za nepřijatelnou český zákon Lex Ukrajina. V tom se brněnský soud ztotožnil s Městským soudem v Praze: „Zdejší

soud se ztotožňuje s právním názorem Městského soudu v Praze v rozsudku ze dne 27. 4. 2023, č. j. 11 A 80/2022-79, podle nějž § 5 odst. 1 písm. c) Lex Ukrajina odporuje směrnici o dočasné ochraně, protože žadateli bere možnost získat v Česku ochranu v situaci, se kterou směrnice nepočítá.“

„Zdejší soud naopak nesouhlasí s právními závěry vyjádřenými v několika rozsudcích Krajského soudu v Českých Budějovicích,“ uvedl Krajský soud v Brně a citoval z českobudějovického rozsudku: „Citovaná směrnice nezakládá právo žadatelů ex post po obdržení dočasné ochrany vybrat si jinou zemi, kde hodlají pobývat (například proto, že aktuální podmínky pro držitele dočasné ochrany jsou v takovém státě výhodnější). To jednoznačně vyplývá z čl. 11 této směrnice. Pokud tedy takovéto právo nepřiznává ani vnitrostátní úprava, nejedná se o porušení minimálních norem stanovených směrnicí.“

Ukrajinci mohou za ochranou cestovat ze státu do státu

Podle Krajského soudu v Brně má pravdu Ukrajinka, když argumentuje, že „unijní právo nebrání držitelům dočasné ochrany v průběhu její platnosti změnit stát, který jim bude dočasnou ochranu poskytovat“. Podle Krajského soudu v Brně je tento přístup popsán v dokumentu Evropské komise s názvem „Často kladené otázky“ a v podobném duchu se nese operační sdělení Komise k prováděcímu rozhodnutí.

Brněnský soud pak vysvětluje, proč v Českých Budějovicích došel soud k jinému závěru: Evropská komise uvedla, že členské státy EU se dohodly, že nebudou článek 11 směrnice uplatňovat, avšak českobudějovický soud o něj svůj názor opírá. „Pokud se ale členské státy výslovně dohodly na tom, že toto ustanovení nebudou aplikovat, pak je zřejmé, že neměly v úmyslu bránit ukrajinským občanům ve volném pohybu po Unii a případně změnit stát, ve kterém budou požívat práv plynoucích ze statusu dočasné ochrany.“

„Sice tedy zásadně platí, že by v jeden moment měl občan Ukrajiny mít dočasnou ochranu pouze v jedné zemi. To však neznamená, že osoba s dočasnou ochranou musí po celou dobu její platnosti zůstat v tom členském státě, který ji udělil příslušné oprávnění k pobytu. Znamená to pouze, že v případě přemístění do jiného státu by měla původně udělená dočasná ochrana zaniknout a dotyčné osobě by měl nově dočasnou ochranu udělit stát, kam se přemístila,“ uvádí doslova Krajský soud v Brně.

Rubrika „Často kladené otázky“ Evropské komise, v jejímž záhlaví stojí upozornění, že oprávnění vykládat Smlouvu má jen Soudní dvůr EU, je zde.

Státy se rozhodly jinak, vzkázal soud NSS

Takový právní názor je ale v rozporu s názorem Nejvyššího správního soudu, jak vyplývá z rozsudku senátu pod vedením Karla Šimky, podle kterého mohou Ukrajinci získat naopak ochranu jen v jednom státě: „Po udělení dočasné ochrany však stěžovatelé nemohou libovolně měnit členský stát, v němž jim byla dočasná ochrana udělena, ani nemohou žádat o dočasnou ochranu v dalších členských státech (srov. bod 22 odůvodnění napadeného usnesení).“

Budova Nejvyššího správního soudu Foto: Eva Paseková

Úplné rozhodnutí o kasační stížnosti Ukrajinců na ČR senátu předsedy Karla Šimky z 12. října 2022 je zde.

„Ani tento závěr ale zdejší soud nepovažuje za správný. Druhý senát Nejvyššího správního soudu stejně jako budějovický krajský soud odkazuje zejména na čl. 11 směrnice o dočasné ochraně. Jak ovšem zdejší soud vysvětlil výše, členské státy se dohodly, že toto ustanovení nebudou aplikovat. Druhý senát Nejvyššího správního soudu své závěry blíže nezdůvodňuje. Navíc se v daném rozsudku zabýval primárně otázkou soudního přezkumu v případě nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu. Nikoli otázkou možnosti odejmout dočasnou ochranu z důvodu jejího udělení jiným členským státem. Jeho závěry proto zdejší soud pro tuto věc nepovažuje za příléhavé,“ uvedl Krajský soud v Brně.

Brno: Komisi nelze ignorovat a nápor Ukrajinců má řešit EU

Na argument ministerstva vnitra, že sdělení Evropské komise není právo, Krajský soud v Brně uvádí. „Žalovanému lze přisvědčit, že sdělení Komise není právně závazným dokumentem, ale pouze výkladem Evropské komise. To však neznamená, že členské státy mohou tento dokument zcela ignorovat. Sdělení Komise lze považovat za soft law, které může sloužit jako jeden z doplňujících zdrojů při výkladu unijního práva,“ uvádí s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu.

Potom brněnský soud uzavírá: „Soud má do jisté míry pochopení pro stanovisko žalovaného. Považuje za obdivuhodné, jak se Česko postavilo k přijímání ukrajinských občanů utíkajících před ruskou vojenskou agresí. Soud rozumí tomu, že kapacity pro přijímání lidí, kteří zde hledají bezpečí, mají s ohledem na počet lidí, které již Česko přijalo, své limity.“

„Nerovnoměrné rozložení počtů osob žádajících o dočasnou ochranu mezi jednotlivými státy je ovšem otázkou (stejně jako otázka nerovnoměrného rozložení žadatelů o mezinárodní ochranu), kterou je třeba řešit na unijní úrovni. Nikoliv tím, že jednotlivé

členské státy, které ve srovnání s jinými čelí mnohem většímu tlaku s ohledem na počty příjíždějících osob, budou ve svých vnitrostátních předpisech zavádět pravidla, která omezují přístup ukrajinských občanů k dočasné ochraně,“ uvádí Krajský soud v Brně s tím, že ministerstvo vnitra musí řízení o odejmutí ochrany Ukrajince v ČR, když ji měla v Rakousku, zastavit.

K totožným závěrům dospěl veřejný ochránce práv ve svém šetření. Veřejný ochránce práv Stanislav Křeček se již dříve Ukrajinců zastal, jak uvedla Česká justice.

Irena Válová